

na deželni šolski svet, priporočeno po pošti, in če zamudiš rok. Vsi Tvoji dekreti, razsodba in druge priloge se Ti obenem vračajo. O izidu poročaj uredništvu »Uč. Tovariša.«

Dohitar Rovan.

Kritikujoči glasovi.

Slovensko šolstvo in vladna nemarnost.

V »Domovini« z dne 4. marca t. l. čitamo ta-le članek:

Kmalu bo leto dni, kar je prinesla »Domovina« natančen opis glede ljudskih šol okolice celjske. Razjasnili smo natančno, kakšne razmere vladajo na javni deški ljudski šoli okolice celjske, ki si jo moramo Slovenci vzdrževati na svoje stroške. Kakor v mestu Celju in drugod, ravnotako tudi tu narašča število za šolo godnih otrok vsako leto.

Zaradi tega so že davno postali doseđanji šolski prostori pretesni, šolske sobe so prenapolnjene, za stanovanje šolskega vodje v šolskem poslopju ni nikakega prostora. Za šolsko leto 1903—1904 se je morala najeti za deško šolo celo v Gosposki ulici šolska soba, kjer je nastanjen oddelek prvega razreda.

Istotako se množi število šolo obiskujočih deklic na 6-razredni zasebni dekliški šoli, kjer poučujejo šolske sestre. Katoliško podporno društvo, ki je to šolo do zdaj vzdrževalo, skoro ne obstoji več. Občinski zastop okolice celjske, okrajni zastop in naši denarni zavodi so opravičeno odrekli vsako daljno podporo za to šolo, ki nam jo je dolžna vzdrževati vlada, kakor vzdržuje enake ljudske šole Nemcem in vsem drugim narodom države.

Dasi smo storili vlado odgovorno za posledice, ako pride do tega, da deca slovenskih staršev ne bo mogla obiskovati ljudskih šol, ker ni zato primernih prostorov, vendar v teku vsega leta ni zgenila prsta niti dala na naše mnogobrojne prošnje odgovora, kaj namerava storiti v tej zadevi.

Občina okolice celjske je že pred nekaj leti predložila načrte za stavbo ljudske šole v odobrenje, pa še do danes ni dobila končne rešitve. Koliko šulferajnskih mučilnic se je med tem časom prevzelo v oskrbo na državne stroške? Koliko šol so nanovo postavili za peščico nemških otrok? Nemcem se stavijo nove šolske palače, ako se za to oglasi le 54 šoloobiskujočih otrok, Slovencem pa se ne dovoli stavba novega šolskega poslopja, akoravno imajo čez 800 šolo obiskujočih otrok! Niti kaka podpora se ne da za zasebno dekliško šolo, ki jo morajo vzdrževati na lastne stroške.

O Veliki noči se namerava pouk na tej šoli jako omejiti ravno zaradi tega, ker šolske sestre ne dobe od nikoder podpore.

Kako hoče visoka vlada, ako hoče biti pravična in nepristranska, opravičiti tako postopanje nasproti staršem slovenskih šolo obiskujočih otrok? Ali niso ti otroci enako vredni biti deležni dobrote šolskega pouka v popolnem obsegu kakor otroci nemških staršev?

Kako pristransko postopa šolska oblast nasproti Slovencem, kaže tudi sledeči slučaj:

Pred tremi leti so naznanile šolske sestre v Celju šolski oblasti, da odprejo s šolskim letom 1901/2 zasebno dekliško meščansko šolo. Ta šola bi se bila vzdrževala s prispevki učenk in iz podpor, ki bi jih sestre v to svrho dobile.

Šolska oblast pa je hipoma našla, da za to šolo namenjeni prostori niso primerni, ter so morale šolske sestre s pričetim poukom v meščanskih šolah prenehati samo za-

raditega, ker Nemcem ni bilo všeč, da bi si Slovenci na lastne stroške osnovali zasebno dekliško meščansko šolo prej, ko si oni sami isto izposlujejo na vladne stroške. Slovencem je torej vlada zasebno dekliško šolo onemogočila, ter je še danes nimajo, dočim se je nemška dekliška šola odprla na — vladne stroške s šolskim letom 1903/4.

Ali naj naši državni poslanci tako vlado podpirajo?

Že lani smo prosili naše poslance, da naj skrbje, da bodo za naše pritožbe zvedeli na Dunaju. To našo prošnjo danes, ob otvoritvi državnega zbora, našim državnim poslancem zopet na srce polagamo ter zahtevamo, da to našo zadevo smatrajo za eno prvih točk, katere rešitev je izposlovati, ker pri nas ne gre, na Dunaju!

Opomba našega uredništva: Mi smo sicer odločni in principijalni nasprotniki vsakterih redovniških šol, ker sta vzgoja in pouk v njih enostranska in nič vredna. Vendar priobčujemo ta članek, da s tem tudi mi opozorimo svoje državne poslance na njih najsve-tejšo dolžnost. Ako ničesar drugega ne store za svoje volilce, se morajo z vso energijo vsaj toliko pobrigati, da dobimo Slovenci svoje šole! Na delo torej!

Dopisi.

Iz sežanskega okraja nam piše prijatelj: In zopet je odšel eden naših tovarišev od nas tja gor na vedno zeleni Štajer in ta je g. Ivan Ravbar, doslej učitelj v Škrbini, ki se je koncem februarja t. l. preselil v Čresnice v konjiški okraj. Mož slušbuje že 23. leto, ima ženo in petero otrok ter je bil v II. plač. vrsti pa je šel od nas — in zakaj? Slabo gmotno stanje učiteljstva ga je gnalo od nas; šel je tja, kamor je odšlo v nekaterih letih že 8 učiteljskih oseb, mož, ki se je rodil in služboval vedno v našem okraju, se je solzil, ko je jemal od nas slovo. Težko mu je bilo ostaviti domači okraj.

Tako »list za listom z drevja pada«, piše pesnik S. Jenko — in baš tako se seli učitelj za učiteljem tja, kjer se mu kaže boljša bodočnost. — Ne čudimo se temu! — Kaj pa naj počne pri nas učitelj, ki ima veliko družino? — Ali mora strašno telesno in duševno trpeti — ali pa si iskati boljše službe tam gor na zelenem Štajerju. — Izboljšanja gmotnega stanja ni tako kmalu upati, in zato veljajo našemu učiteljstvu pač Prešernove besede:

»Stanu se svojega spomni, trpi brez miru!«

Tako je; pa vendar nas tolaži to, da nismo osamljeni. Na Kranjskem in drugod je pomanjkanje učiteljev občutno, a primanjkuje jih tudi tam, kjer so bolj plačani. Primanjkuje jih tudi tam, kjer bi se ne mislilo. V časopisu »Zeitschrift für das österreichische Volksschulwesen« čitam v zadnji številki, da primanjkuje učiteljev celo na Pruskem. Iz statističnih podatkov je razvidno, da manjka tam 1754 učiteljev. Zaradi te pomanjkljivosti so izpustili učiteljske kandidate iz učiteljskih, da nadomeščajo prazne službe. Na raznih mestih so nastavljenе učiteljice namesto učiteljev, in to baš tako kakor na Kranjskem. Na 1754 učiteljskih mestih je 108 učiteljic, ker ni učiteljev. Še celo v mestu Kolinu manjka 28 učiteljev, in 21 učiteljic. Malo učiteljev manjka na Hanoveranskem in nobenega ne manjka v okraju Osnabrücku. —

V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju sta izšli brošuri Leo Burgersteina, ki govorita o »Schulgesundheitsregeln« pri šolski mladini. Knjiga je namenjena šoli. Ona ima naslov

»Gesundheitsregeln« in druga pa »Zur häuslichen Gesundheitspflege der Schuljugend.« Prva je namenjena bolj šolski mladini, ki je prestopila 10. leto in druga pa staršem. — Obe brošuri sta namenjeni najbolj učiteljstvu v pouk šolske mladine. Vsaka brošura stane 10 h. C. kr. dež. šolski svet brošuri toplo priporoča učiteljstvu v naročevanje. Odlok c. kr. dež. šol. sveta, odnosno c. kr. namestništva želi, da bi starši šolo obiskujočih otrok nakupili brošuri.

Zdi se, da imata brošuri enaki namen, kakor imajo podobna izdanja v šolah v Weimarju, zakaj vsaka tamošnja šola ima v vsakem razredu na steni obešeno tablo, z naslovom: »Gesundheitsregeln. Was müssen wir tun, um gesund zu bleiben?« — Pravila slovejo:

1.) Moramo svoje telo, posebno obraz, vrat in prsa vsak dan umiti. 2.) Roke moramo večkrat umivati in nohte porezati in čiste imeti. 3. Zobe moramo zjutraj in po obedu očistiti. 4.) Lase si moramo zjutraj in popoldne pred poukom počesati. 5.) Naša obleka mora biti vsak dan snažna. 6.) Črevlje moramo vsak dan osušiti. 7.) Pred šolo moramo obuvati osnažiti. 8.) Papirčkov in drugo ne smemo v šoli na tla metati. 9.) Ne smemo na tla pljuvati. 10.) V šolski sobi moramo odložiti površne obleke. 11.) Med odmori se mora šolska soba zračiti. 12.) Med odmori je najbolje hoditi pod milo nebo. 13.) Med hojo, stanjem in sedanjem se moramo ravno držati. 14.) Pri sedenju se moramo z obema podplatoma dotikati tal. 15.) Pri čitanju, pisanju in risanju moramo pravilno sedeti. 16.) Moramo veliko in razločno pisati. 17.) Pri pisanju ne smemo samemu sebi delati sence. 18.) Pri čitanju, pisanju in risanju se moramo varovati solnca. 19.) V somraku ne smemo čitati in pisati. 20.) Javiti moramo učitelju, ako nam je na sedežu premrzlo ali pretoplo, ali ako ne vidimo ali ne slišimo dobro ali ako se slabo počutimo in če znamo, da imamo doma nalezljivo bolezen.« — Učitelji, ki se zavedamo svojih dolžnosti glede teh pravil iz Weimarja, bi s Prešernom vzkliknili: »Kaj pa je tebe treba bilo?« zakaj vse zavedno učiteljstvo uči in deluje v navedenem zmislu. — Temu v prilog imamo neznan število knjig. V poslednjem času je posebno važna knjiga: »Menschen und Gesundheitslehre Dr. R. Seyfert.« — Izdajatelj je šolski ravnatelj v Olomucu. Cena 3 K. Zaloga: E. Wunderlich. —

Naš c. kr. deželni šolski svet nam je doposlal potom c. kr. okraj. šol. sveta rešitev o naših sklepih bivše okrajne učiteljske konference, ki se je vršila 23. septembra 1903. v Sežani.

Rešitev pravi, da je c. kr. dež. šol. svet vzel sklepe v znanje in jih potrdil. Kar se tiče druge, po nadučitelju Kosovelu stavljenе resolucije glede izboljšanja gmotnega stanja učiteljstva, se je ista ne glede na ostre izraze »terja in zahteva.«*) priporočila članom dež. šol. sveta, ki so obenem dež. poslanci, v upoštevanje.

Nadalje se opozarja, da naj se učiteljstvo strogo drži po učitelju Banotu stavljenih in soglasno sprejetih pravil:

1. Učitelj se pripravljaj za pouk.
2. Priredi si učno snov primerno času, ki je odmerjena učni enoti.
3. Določi pripravno učno pot v dosego učnega smotra.
4. Učitelju bodi svobodno, da se poslužuje poučevaje peterih formalnih ali pa troje učnih stopenj. —

*) Od učiteljstva se vedno zahteva, naj krotko in ponižno izraža svoje prošnje. Delavci pa nastopajo odločno s štrajkom, dokler se jim ne ugodí.

Jaz — kot učitelj — dodajem zadnji (4.) točki tole: Učitelj čitaj in »pregruntaj« boj g. Hubada z g. Bežkom glede »formalnih stopenj« v lanskem in letošnjem »Popotniku« in potem — sodi.

— 6 —

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima, kakor že naznanjeno, svoj redni občni zbor v sredo dne 30. t. m. v »Narodnem domu« v Ljubljani. Začetek ob 10. uri popoldne. Vzporod običajen. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Redni občni zbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani se vrši v sredo dne 30. sušca t. l. ob 10. uri popoldne v »Narodnem domu« (pritličje na desno) z navadnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi vladno vabi odbor.

Kamniško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 7. aprila 1904 v Radomljah. Začetek ob 1/2 11 popoldne. Razen običajnih točk bo praktičen nastop g. Kuharja; predsednik g. Letnar bo pa poročal: »Kako učimo na naši šoli zemljepis okraja?« Med slučajnostmi se pogovorimo še o čem drugem. Resni so časi, njih resnost nas združuj! Kdor le more, naj pride v naše Radomlje! Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo konjiškega okraja je zborovalo 3. marca v prostorih slovenske petrazrednice v Konjicah ob izredno dobri udeležbi. Na novo pristopivša člana, gospod Janša iz Stranic ter gospod Močnik iz Pohorja, sta bila z oduševljenjem sprejeta. Gospod predsednik jima želi, da bi res našla v društvu to, kar želita, obenem pa je tudi izrazil upanje, da nam ne bosta manjkala pri nobenem zborovanju. Pri zborovanju »Zveze« v Celju o Veliki noči bo zastopal društvo na občo željo gosp. predsednik sam, a k zborovanju »Zaveze« v Postojni so se zglasili gđč. Bezljaj in Tribnik, tov. Gosak in Zupančič.

Zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu tov. g. Jurko nam je poročal o svojem delovanju. Iz poročila smo posneli, da, kar se tiče naših gmotnih razmer, okrajni šolski svet naše težnje vselej podpira, a kar se pa tiče še drugih odnošajev, seveda v marsikakem oziru ni vse po naši volji; temu pa je kriva sestava tako važne korporacije iz lajkov, ki seveda ne morejo po vsem razumevati naloge šole in učiteljstva.

Zalibog se v doglednem času razmere ne bodo izpremenile zaradi nebriznosti gotovih činiteljev. — Vrlemu zastopniku se je izrazilo zaupanje ter se ga naprosilo, naj bi še tudi v naprej vztrajal na svojem težkem mestu.

Tovariš gosp. Gosak je na kratko označil stremljenje novodobnih risarjev ter razpravljaj o razmerju, ki ga zavzema Marin napram Wehrehfennigu. Dočim se po Wehrehfennigu še vedno šablonizira, navaja Marin mlade risarje k samostalnemu risanju. Da pa se bo njegovo navodilo dobro razumelo, naj še vsak prečita v svrhu obče orientacije tudi vsaj enega izmed večih reformatorjev.

Pozivu »Steir. Schul- und Lehrzeitung« za preganjanega tov. Horvateka, ki je za nas šel v boj, smo se odzvali z 20 K.

Gospa tov. Amalija Tribnikova iz Zreč pa je poskrbela, da tudi naš rezervni fond ni ostal praznih rok. Njeni ljubeznivosti se je posrečilo, da je nabrala za istega okrog 8 K. Želeti je pač, da bi se za ta fond ob vsaki priliki pri vseh društvi agitovale, da dobodemo čim prej pravnega zastopnika.

Prihodnje zborovanje se vrši v Tepanjah meseca majnika. Da se zopet vsi snidemo!